

ДУХОВНА ТВОРЧІСТЬ КОМПОЗИТОРІВ ГАЛИЧИННИ

При виборі теми дисертаційного дослідження молодий науковець нашого закладу вищої освіти Світлана Гуральна виходила з того, що соціокультурні дослідження окремих регіонів України з позиції визначення їх локальних особливостей розвитку виступають одним із пріоритетних напрямів сучасної вітчизняної гуманітарної науки. У цьому контексті багатий матеріал для аналітичних пошуків дає культурно-мистецьке життя Галичини кінця XIX — початку XX століття, що характеризувалося впливом складних історико-політичних і соціальних обставин, обумовлених тривалим розподілом українського етносу між різними державами та релігійними конфесіями. Останнє актуалізувало роль духовного мистецтва, насамперед його музичної складової, у згуртуванні української нації та збереженні національної ідентичності. Це і схилило дисертантку до наукового дослідження за темою «Духовна творчість галицьких композиторів кінця XIX — першої половини XX століть у контексті літургійно-хорової практики регіону».

Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі музичної медієвістики та україністики у Львівській національній музичній академії ім. М.В.Лисенка. Наукове керівництво дисертаційним дослідженням молодого науковця здійснила доктор мистецтвознавства, завідувач згаданої кафедри, доцент Наталя Сиротинська. На засіданні спеціалізованої вченої ради цього ж ЗВО відбувся захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Опонували нашому науковцеві доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника Ганна Карась і кандидат мистецтвознавства, доцент Львівського НУ ім. Івана Франка Світлана Салдан.

Досліджуючи проблему, дисертантка вивчала відповідні архівні фонди та періодичні видання, нотні джерела та пов'язані з ними бібліографічні й археографічні описи, що відображали не лише соціокультурний контекст галицького середовища, а й запити соціуму щодо функціонування сакрального мистецтва, насамперед музичного. Саме це надає змогу висвітлити систему ціннісних орієнтирів, які сповідували і пропагували композитори Галичини, на цій основі визначити теоретико-стилістичну специфіку їх духовної творчості та вирішити низку конкретних завдань: осмислити соціокультурні обставини діяльності УГКЦ, дослідити проблема-

ВІТАЄМО!

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

ГУРАЛЬНА Світлана Степанівна
кандидат мистецтвознавства

тику літургійно-хорової творчості її духовенства, а також тенденції розвитку хорового мистецтва у духовних закладах регіону, висвітлити форми впливу освітніх реформ на дяко-регентську освіту та співпрацю церковних і світських хорових колективів, охарактеризувати локальні особливості літургійної практики та літургійно-хорову творчість окремих композиторів, теоретико-стилістичні аспекти якої і стали предметом дисертаційного дослідження.

Теоретичну базу дисертаційної роботи склали праці відомих авторів з теорії та історії церковної музики, основні положення літургії Східного обряду, дослідження з практики та історії літургійного співу, хорового виконавства. Такий підхід забезпечив новизну і значення дисертаційних пошуків: з даної тематики виявлено нові архівні та бібліотечні матеріали, публікації періодичних видань, що забезпечило включення їх до наукового обігу і вивчення співпраці світських та духовних хорових колективів на основі фіксованих джерел їх творчої діяльності; здійснено аналіз впливу реформ у галузі музично-хорової освіти на хорове життя краю та активізацію музично-хорової творчості.

У підсумку, теоретичне значення роботи полягає у художньо-стильовій оцінці літургійно-хорових музичних творів, а також у відкритті нових імен авторів церковної музики. У практичному плані матеріали дисертації можна використати у вивченні історії богослужбового музичного мистецтва, у навчальних і методичних посібниках релігійної тематики, хорової культури і мистецтва України, у навчальних закладах світського і духовного спрямування, у практичній діяльності диригентів колективів духовної музики.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у 18 наукових публікаціях, з яких 10 — у вітчизняних фахових виданнях, 2 — у міжнародних періодичних і 6 — у збірниках матеріалів тематичних наукових конференцій, а також оприлюднені на 9 всеукраїнських і міжнародних наукових форумах.

Автор дисертаційної роботи підкреслює високу фахову і моральну відповідальність майстрів музично-духовного мистецтва у формуванні та зміцненні національної свідомості громадян засобами літургійно-хорової складової сакрального обряду, що сприяє консолідації українського народу.

НАУКОВЦІ СВІТУ — ПРО КАТЕГОРІЮ ЯКОСТІ

«Стратегія якості в промисловості та освіті» — спільне видання науковців України і Болгарії, що побачило світ у видавництвах болгарської Варни й українського Дніпра. Книга включає матеріали одноденної XV Міжнародної наукової конференції. На її сторінках 303 науковці різних країн презентують результати своїх аналітичних досліджень у 122 наукових тематичних напрямках.

Науковий форум і публікація його матеріалів стали результатом ефективної співпраці науково-освітніх інституцій європейського інтелектуального простору: Технічного університету м. Варна (Болгарія), Алгарве Фаро (Португалія), Університету Аалто-Гельсінкі (Фінляндія), Міністерства освіти і науки України, Національної металургійної академії України, Київського національного торговельно-економічного університету, Національного авіаційного університету, Дніпровського освітнього центру, Національного агентства з акредитації України, Харківського торгово-економічного інституту, Інституту інтегрованих форм навчання НМетАУ.

Редакційну раду міжнародного наукового видання очолював член-кореспондент НАН України, ректор Національної металургійної академії України, професор Олександр Величко, а редакторами-упорядниками виступили науковці цього ж ЗВО Тетяна Хохлова і Юрій Ступак.

На 522 сторінках престижного наукового збірника висвітлюються кардинальні проблеми виробничої та культурно-освітньої сфер сучасного суспільства: розвитку національних економік і національних науково-освітніх систем у контексті їх інтеграції у європейський і світовий економічний та культурний простори. Саме під таким кутом зору науковці — фахівці різних профілів — говорили про феномен якості у промисловості й освіті, про місце інформаційних технологій у виробничій і соціально-культурній сферах, про теоретичні і прикладні аспекти розвитку економічної теорії та її інноваційно-інвестиційний потенціал у сферах техніки, технології, технічного регулювання та забезпечення якості тощо.

Матеріали розділу «Якість в освіті» підтвердили, що сучасна педагогічна наука зосереджується на проблемах інтеграції інноваційних технологій в науку й освіту, модернізації форм і змісту наукової та освітньої діяльності, ефективності ринку освітніх послуг, а також на якості управління структурами системи національної освіти.

Цей розділ містить статтю доктора педагогічних наук, проректора з наукової роботи нашої академії, професора Валентини Бенери «Щодо інтенсифікації самостійної роботи магістрів». Важливість проблематики автор бачить насамперед у тому, що організація самостійної роботи майбутнього фахівця не тільки вимагає, а й неможлива без використання відповідних інноваційних технологій, які модернізують та інтенсифікують навчальну і науково-пошукову діяльність. Це сприяє формуванню здатності молоді людини до життєтворчості і тим самим стає однією з важливих передумов національного культуротворення. А в цьому сьогоднішнім магістрантам — завтрашнім фахівцям соціально-культурної сфери — належатиме важлива роль. Серед стратегій самостійної роботи магістрантів автор називає такі, як міжособистісні контакти та сумісна діяльність в рамках діад, бригад, творчих груп; застосування телекомунікативних технологій у зборі необхідних матеріалів і даних; пошук, систематизація і використання документальних джерел; публікації в мережі Інтернет і їх використання для самоосвіти. Важливим елементом такої стратегії виступає вивчення і засвоєння конструктивного зарубіжного досвіду.

ДО МЕТОДИКИ — ІЗ ТВОРЧИМ ПІДХОДОМ

За матеріалами науково-методичного семінару «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті» Видавничим центром нашої академії опубліковано одноденний збірник науково-методичних статей, підготовлених учасниками згаданого зібрання фахівців. Загальну редакцію видання здійснили науковці-музикознавці Лариса Соляр та Інна Ратинська. Основна особливість книги: абсолютну більшість її авторів складають юні дослідники мистецтвознавчої проблематики — магістранти спеціальності «Музичне мистецтво».

Тон музикознавчої дискусії задає магістрантка Ірина Кухарська, котра розкриває «Роль професійної компетенції вчителя музичного мистецтва в організації творчої діяльності учнів» (науковий керівник — доцент І.П.Гринчук). Автор визначає інформаційну, комунікативну, продуктивну, моральну, психологічну, предметну, соціальну і математичну компетентності й особисті якості вчителя, які вважає основним компонентом професійної компетентності педагога-музикознавця. Її колега Тетяна Петручок бачить важливу «Роль виховних процесів у формуванні особистості майбутніх учителів мистецтва» (науковий керівник — кандидат педагогічних наук Л.В.Соляр), аргументуючи це необхідністю оволодіння методикою безпосереднього емоційного звернення до внутрішнього світу дитини, де особливе місце належить музичній культурі.

Вікторія Ляковська звернулася до методики «Використання арт-технологій на уроках музичного мистецтва у школі» (науковий керівник — доцент М.Л.Швидків) і переконує, що арт-технології належать до найефективніших інновацій на інтегрованих уроках мистецтва у школі. Подібної позиції дотримується ще один підопічний доцента М.Л.Швидківа, Євген Пилипчук, який аналізує «Використання інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва» і обстоює тезу про особливу важливість активної взаємодії всіх учасників навчального музикознавчого процесу, що сприяє їх інтелектуальній, емоційній і творчій активності. Юлію Розмариновську також привабила саме інноваційна тематика, зокрема «Музикотерапія в системі освітнього процесу закладів дошкільної та загальної середньої освіти» (науковий керівник — доцент М.В.Булда). Висновок юної дослідниці однозначний: саме музикотерапія здатна бути засобом виховання, збереження та захисту кращих моральних якостей молоді людини в сучасному технологізованому соціумі.

Частина магістрантів звертаються до питань вокально-хорового мистецтва: Іванна Кот («Вокально-хорова робота як засіб музичного виховання учнів»; науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко), Марія Шуляк («Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у школі»; науковий керівник — професор О.Н.Дем'янчук), Юлія Гусарук («Створення музичного образу засобами вокального виконавства»; науковий керівник — старший викладач А.М.Афанасенко) і Катерина Король («Вікові особливості розвитку дитячих голосів»; науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко). Узагальнюючим методичним підсумком цієї тематики виступає дослідження науковця кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання О.А.Пущик «Вплив галузей етнохудожньої діяльності на методичну роботу керівника дитячого хорового колективу».

Окремі статті присвячені методиці навчання інструментальному виконавству. Викладач-методист педагогічного коледжу Н.П.Найчук і асистент кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання В.М.Яскевич досліджують «Особливості індивідуального розвитку студента-баяніста (акордеоніста) на уроках основного музичного інструменту». Їх практику наслідують магістранти Олександр Мельничук («Використання баянної літератури у сучасній практиці музичної освіти»; науковий керівник — доцент І.П.Гринчук) і Богдан Савчук («Дитяча фортепіанна музика як чинник виховання підліткової особистості»; науковий керівник — М.В.Булда).

Історії музичного мистецтва присвятили свої наукові розвідки магістранти Мар'яна Ткачук («Історичні передумови розвитку бандурного мистецтва в Україні»; науковий керівник — Б.І.Яремко) і Павло Левицький («Баянно-акордеонне мистецтво Київщини 50 — 60-х рр. XX століття» (науковий керівник — О.Н.Дем'янчук). Історичний акцент у методологічній проблематиці зробили Тетяна Вознюк в аналітичному огляді навчально-методичної літератури Василя Лужного (науковий керівник — доцент В.М.Булда) і Євгенія Салюк, характеризуючи формування чуття ритму за педагогічною концепцією Карла Орфа (науковий керівник — доцент А.І.Шинкаренко), а студентка педагогічного коледжу Софія Вересюк долучила краєзнавчу тематику, досліджуючи кременецькі тексти у музичному мистецтві сьогодення і минулого (науковий керівник — викладач-методист педколеджу Н.П.Найчук).

Окремі роботи збірника стосуються інших мистецьких сфер. Зокрема, кандидат мистецтвознавства О.Г.Панфілова характеризує «Особливості архітектури Єзуїтського колегіуму у Кременці», а кандидат педагогічних наук Л.В.Соляр — «Український костюм як засіб вираження етнорегіональної культури». Відійшли від музикознавчої тематики магістранти Світлана Атаманчук, яка висвітлювала важливість художньо-естетичного виховання школярів (науковий керівник — доцент М.В.Булда), Ірина Паляниця, визначаючи театралізовані ігри як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів (науковий керівник — професор Б.І.Яремко), і Вадим Шматковський, досліджуючи організаційну структуру Кременецького ліцею 1920 — 1939 рр. (науковий керівник — доцент О.Г.Легкун).

(За матеріалами наукової частини академії)